

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

23. října 2012 *

„Pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel — Směrnice 72/166/EHS — Článek 3 odst. 1 — Směrnice 84/5/EHS — Článek 2 odst. 1 — Směrnice 90/232/EHS — Článek 1 — Právo na náhradu škody z povinného pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel — Občanskoprávní odpovědnost pojištěného — Podíl poškozeného na vzniku škody — Omezení práva na náhradu škody“

Ve věci C-300/10,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Tribunal da Relação de Guimarães (Portugalsko) ze dne 22. dubna 2010, došlým Soudnímu dvoru dne 17. června 2010, v řízení

Vítor Hugo Marques Almeida

proti

Companhia de Seguros Fidelidade-Mundial SA,

Jorge Manuel da Cunha Carvalheirovi,

Paulu Manuelu Carvalheirovi,

Fundo de Garantia Automóvel,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, K. Lenaerts, místopředseda, A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen, A. Rosas, M. Berger, E. Jarašiūnas, předsedové senátů, E. Juhász, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev (zpravodaj), A. Prechal a C. G. Fernlund, soudci,

generální advokátka: V. Trstenjak,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 22. května 2012,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za V. H. Marques Almeida A. Novo, advogada,

— za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem a S. Nunes de Almeida, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: portugaltina.

— za německou vládu T. Henzem a F. Wannek, jako zmocněnci,
— za Evropskou komisi P. Guerra e Andradem, N. Yerrell a G. Braunem, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 5. července 2012,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 3 odst. 1 směrnice Rady 72/166/EHS ze dne 24. dubna 1972 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (Úř. věst. L 103, s. 1; Zvl. vyd. 06/01, s. 10, dále jen „první směrnice“), čl. 2 odst. 1 druhé směrnice Rady 84/5/EHS ze dne 30. prosince 1983 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (Úř. věst. 1984, L 8, s. 17; Zvl. vyd. 06/07, s. 3, dále jen „druhá směrnice“) a článků 1 a 1a třetí směrnice Rady 90/232/EHS ze dne 14. května 1990 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (Úř. věst. L 129, s. 33; Zvl. vyd. 06/01, s. 249, dále jen „třetí směrnice“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi V.H. Marques Almeidou na straně jedné a Companhia de Seguros Fidelidade-Mundial SA (dále jen „Fidelidade-Mundial“), J. M. da Cunha Carvalheirem a P.M. Carvalheirem, jakož i Fundo de Garantia Automóvel na straně druhé, v jehož rámci se V.H. Marques Almeida domáhá, aby mu účastníci řízení uvedení jako protistrana nahradili z titulu občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel škodu, která mu byla způsobena při dopravní nehodě.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Podle čl. 3 odst. 1 první směrnice:

„Každý členský stát přijme [...] veškerá nezbytná opatření, aby zajistil, že občanskoprávní odpovědnost z provozu vozidel, která mají obvyklé stanoviště na jeho území, byla kryta pojištěním. Rozsah pojištěné odpovědnosti a podmínky pojistného krytí se určí na základě těchto opatření.“

- 4 Článek 2 odst. 1 druhé směrnice stanoví:

„Každý členský stát přijme potřebná opatření k zabezpečení toho, aby pro účely čl. 3 odst. 1 [první směrnice] bylo ve vztahu k nárokům třetích osob poškozených nehodou považováno za neplatné jakékoli zákonné ustanovení či smluvní ujednání obsažené v pojistce vydané podle čl. 3 odst. 1 [první směrnice], které z pojištění vylučuje užívání či řízení vozidel:

- osobami, které k tomu nejsou výslovně či nepřímou oprávněny, nebo
- osobami bez řidičského průkazu, který by jim dovoľoval řídit dotýčné vozidlo, nebo
- osobami porušujícími zákonem stanovené technické podmínky týkající se stavu a bezpečnosti dotýčného vozidla.

Ustanovení či ujednání uvedená v první odrážce však lze uplatnit vůči osobám, které do vozidla, jež věcnou škodu nebo škodu na zdraví způsobilo, dobrovolně nastoupily, může-li pojistitel prokázat, že věděly o tom, že vozidlo bylo odcizeno.

Členské státy nemusí v případě nehod, k nimž dojde na jejich území, první pododstavec použít, nakolik může poškozený obdržet náhradu škody od orgánu sociálního zabezpečení.“

5 Článek 1 třetí směrnice stanoví:

„Aniž je dotčen čl. 2 odst. 1 druhý pododstavec [druhé směrnice], kryje pojištění uvedené v čl. 3 odst. 1 [první směrnice] odpovědnost za škody na zdraví všech osob cestujících ve vozidle, s výjimkou řidiče, vyplývající z provozu vozidla.

[...]“

6 Článek 1a třetí směrnice, který byl do této směrnice vložen směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2005/14/ES ze dne 11. května 2005, kterou se mění směrnice Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS, 88/357/EHS a 90/232/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/26/ES o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel (Úř. věst. L 149, s. 14), stanoví:

„Pojištění podle čl. 3 odst. 1 [první směrnice] kryje škodu na zdraví a věcnou škodu utrpěnou chodci, cyklisty a dalšími nemotorizovanými uživateli pozemních komunikací, kteří v důsledku nehody, jejímž účastníkem bylo motorové vozidlo, mají nárok na náhradu v souladu s vnitrostátními občanskoprávními předpisy. Tímto článkem není dotčena ani občanskoprávní odpovědnost, ani výše náhrady škody.“

Portugalské právo

7 Podle čl. 503 odst. 1 portugalského občanského zákoníku:

„Provozovatel pozemního motorového vozidla, který je používá pro vlastní potřebu, i kdyby tak činil prostřednictvím zaměstnance, odpovídá za škodu způsobenou vozidlem, a to i v případě, že vozidlo není v provozu.“

8 Článek 504 odst. 1 tohoto zákoníku stanoví:

„Odpovědnost za škodu způsobenou vozidly se přiznává ve prospěch třetích osob, jakož i přepravovaných osob.“

9 Podle článku 505 uvedeného zákoníku:

„Aniž jsou dotčena ustanovení článku 570, odpovědnost stanovená v ustanovení čl. 503 odst. 1 je vyloučena pouze v případě, že lze nehodu přičíst poškozenému či třetí osobě nebo jestliže se na ni vztahuje případ vyšší moci, který se netýká chodu vozidla.“

10 Článek 570 téhož zákoníku stanoví:

„1. Jestliže zavinění poškozeného přispělo ke vzniku či ke zvýšení škody, přísluší příslušnému soudu s ohledem na závažnost zavinění konkrétního účastníka a na důsledky, které z toho vyplývají, určit, zda náhrada škody musí být přiznána v plné výši, v omezené výši či dokonce vyloučena.

2. Jestliže je odpovědnost založena na vyvratitelné domněnce zavinění, zavinění poškozeného vylučuje povinnost poskytnout náhradu škody, není-li stanoveno jinak.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 11 Dne 12. června 2004 se vozidlo, v němž byl V. H. Marques Almeida spolujezdcem, srazilo s vozidlem, jehož vlastníkem byl J. M. da Cunha Carvalheira a které řídil P. M. Carvalheira.
- 12 V. H. Marques Almeida, který byl spolujezdcem na předním sedadle vozidla a nepřipoutal se bezpečnostním pásem, při této nehodě prorazil čelní sklo, což mu způsobilo hluboké řezné rány na hlavě a obličeji.
- 13 V den nehody měl vlastník vozidla, v němž se nacházel V. H. Marques Almeida, uzavřeno pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu tohoto vozidla u Fidelidade-Mundial. Neexistovala však žádná smlouva o pojištění této odpovědnosti u vozidla, jehož vlastníkem byl J. M. da Cunha Carvalheira.
- 14 Po této nehodě podal V. H. Marques Almeida žalobu k příslušnému portugalskému soudu, na základě které se domáhal, aby bylo Fidelidade-Mundial, J. M. da Cunha Carvalheirovi a P. M. Carvalheirovi, jakož i Fundo de Garantia Automóvel uloženo, aby společně a nerozdílně zaplatili částku 65 000 eur jako náhradu škody, která mu byla způsobena při nehodě, jakož i částku, kterou vynaloží na chirurgické zákroky, které bude muset případně podstoupit.
- 15 Tato žaloba byla zamítnuta na základě článku 570 portugalského občanského zákoníku s odůvodněním, že škodu, která byla způsobena V. H. Marques Almeidaovi, si dotyčný zavinil sám, a sice tím, že se v rozporu s čl. 82 odst. 1 portugalského zákona o silničním provozu nepřipoutal bezpečnostním pásem.
- 16 V. H. Marques Almeida podal proti tomuto rozsudku odvolání k Tribunal da Relação de Guimarães.
- 17 Předkládající soud uvádí, že podle většinové vnitrostátní judikatury použité prvoinstančním soudem platí, že odpovědnost poškozeného dopravní nehody za vznik škody, která jí byla způsobena, má podle článků 505 a 570 portugalského občanského zákoníku za následek vyloučení objektivní odpovědnosti toho, kdo ve skutečnosti řídil předmětné vozidlo, která vyplývá z čl. 503 odst. 1 tohoto zákoníku.
- 18 Podle jeho názoru z toho vyplývá, že za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, nemá spolujezdec nárok na náhradu škody na základě objektivní odpovědnosti zakotvené v čl. 503 odst. 1 portugalského občanského zákoníku, protože se neprokázalo zavinění řidičů motorových vozidel, která se srazila, a přitom je prokázáno, že škodu, která byla způsobena spolujezdci, si dotyčný zavinil sám.
- 19 Předkládající soud se ovšem domnívá, že z judikatury Soudního dvora, a to především z rozsudků ze dne 30. června 2005, Candolin a další (C-537/03, Sb. rozh. s. I-5745), a ze dne 19. dubna 2007, Farrell (C-356/05, Sb. rozh. s. I-3067), vyplývá, že se Soudní dvůr snaží významně chránit spolujezdce ve vozidlech, která havarovala. Soudní dvůr tak rozhodl o tom, že se nepoužijí ustanovení právních předpisů a smluvní ustanovení, která v členském státě za určitých okolností vylučují – v rozporu s ustanoveními první, druhé a třetí směrnice – povinnost poskytnout těmto spolujezdcům náhradu škody.
- 20 S ohledem na tuto judikaturu Soudního dvora má Tribunal da Relação de Guimarães pochybnosti o slučitelnosti režimu občanskoprávní odpovědnosti použitelného ve sporu v původním řízení s příslušnými ustanoveními unijního práva.

- 21 Za těchto podmínek se Tribunal da Relação de Guimarães rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Mají být čl. 3 odst. 1 [první směrnice], čl. 2 odst. 1 [druhé směrnice] a články 1 a 1a [třetí směrnice] vykládány tak, že brání vnitrostátní občanskoprávní úpravě, a to konkrétně čl. 503 odst. 1 a článkům 504, 505 a 570 občanského zákoníku, podle kterých v případě srážky dvou vozidel, která nebyla zaviněna ani jedním z řidičů a v jejímž důsledku utrpí osoba cestující v jednom z těchto vozidel (poškozený, který požaduje náhradu škody) škodu na zdraví, má být odepřena nebo omezena náhrada škody, na kterou má tato osoba nárok, a to z toho důvodu, že tento cestující přispěl ke vzniku škody, neboť cestoval na předním sedadle vedle řidiče a nepoužil přitom bezpečnostní pás, což je v rozporu s vnitrostátními právními předpisy,

- přičemž v této souvislosti bylo prokázáno, že při srážce obou zúčastněných vozidel dotčený spolujezdec v důsledku této srážky a v důsledku toho, že nebyl připoután bezpečnostním pásem, narazil hlavou na čelní sklo tak prudce, že prasklo a způsobilo mu hluboké řezné rány na hlavě a obličeji,
- a s ohledem na skutečnost, že jedno ze zúčastněných vozidel nemělo v okamžiku nehody uzavřenu žádnou platnou a účinnou pojistnou smlouvu u některé z pojišťovacích společností, a žaloba tudíž směřuje kromě proti pojistiteli druhého ze zúčastněných vozidel také proti majiteli vozidla, které nebylo pojištěno, proti řidiči tohoto vozidla a proti Fundo de Garantia Automóvel, kteří vzhledem k tomu, že jde o objektivní odpovědnost, by mohli nést odpovědnost za zaplacení uvedené náhrady škody společně a nerozdílně?“

K předběžné otázce

Úvodní poznámky

- 22 Úvodem je třeba konstatovat, že jak správně uvedla německá vláda, článek 1a třetí směrnice ve znění směrnice 2005/14 nelze použít na skutkové okolnosti původního řízení ani *ratione materiae*, ani *ratione temporis*. Toto ustanovení se totiž týká pouze práva na náhradu škody utrpěné chodci, cyklisty a dalšími nemotorizovanými uživateli pozemních komunikací. V. H. Marques Almeida však byl při srážce, v jejímž důsledku mu byla způsobena škoda, spolujezdcem cestujícím v jednom z motorových vozidel.
- 23 Kromě toho bylo toto ustanovení do třetí směrnice vloženo směrnicí 2005/14, jejíž článek 7 stanoví, že tato směrnice vstoupila v platnost dnem vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*, a sice 11. června 2005, a jejíž čl. 6 odst. 1 uvádí, že měla být provedena nejpozději dne 11. června 2007. K dopravní nehodě, která vedla ke sporu v původním řízení, však došlo dne 12. června 2004.
- 24 Je proto třeba mít za to, že předběžná otázka se týká pouze výkladu čl. 3 odst. 1 první směrnice, čl. 2 odst. 1 druhé směrnice a článku 1 třetí směrnice.

K položené předběžné otázce

- 25 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda mají být čl. 3 odst. 1 první směrnice, čl. 2 odst. 1 druhé směrnice a článek 1 třetí směrnice vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která v případě srážky dvou motorových vozidel, v jejímž důsledku utrpěl spolujezdec cestující v jednom z těchto vozidel škodu na zdraví, aniž zavinění této nehody mohlo být přičítáno řidičům těchto vozidel, umožňuje omezit nebo vyloučit občanskoprávní odpovědnost pojištěných osob, a tudíž omezit

nebo vyloučit poskytnutí náhrady škody tomuto spolujezdci pojistitelem občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel pouze z tohoto důvodu, že tento spolujezdec měl podíl na vzniku uvedené škody.

- 26 V tomto ohledu je třeba připomenout, že z preambule první a druhé směrnice vyplývá, že jejich účelem je zajistit volný pohyb jak vozidel, která mají obvyklé stanoviště na území Unie, tak osob, které jimi cestují, a zaručit, že s osobami poškozenými nehodami způsobenými těmito vozidly bude zacházeno srovnatelným způsobem bez ohledu na to, na kterém místě Unie k nehodě dojde (rozsudky ze dne 28. března 1996, Ruiz Bernáldez, C-129/94, Recueil, s. I-1829, bod 13, ze dne 14. září 2000, Mendes Ferreira a Delgado Correia Ferreira, C-348/98, Recueil, s. I-6711, bod 24; ze dne 17. března 2011, Carvalho Ferreira Santos, C-484/09, Sb. rozh. s. I-1821, bod 24, a ze dne 9. června 2011, Ambrósio Lavrador a Olival Ferreira Bonifácio, C-409/09, Sb. rozh. s. I-4955, bod 23).
- 27 První směrnice upřesněná a doplněná druhou a třetí směrnicí tedy členským státům ukládá povinnost zaručit, že občanskoprávní odpovědnost z provozu motorových vozidel, která mají obvyklé stanoviště na jejich území, bude kryta pojištěním, a zejména upřesňuje, které typy škod a poškozené třetí osoby má toto pojištění kryt (viz výše uvedené rozsudky Mendes Ferreira a Delgado Correia Ferreira, bod 27, Carvalho Ferreira Santos, bod 27, a Ambrósio Lavrador a Olival Ferreira Bonifácio, bod 24).
- 28 Je však třeba připomenout, že se povinnost poskytnout pojistnou ochranu – pojištěním občanskoprávní odpovědnosti – škodám způsobeným třetím osobám provozem motorových vozidel neshoduje s rozsahem jejich odškodnění na základě občanskoprávní odpovědnosti pojištěného. Prvně uvedená povinnost je totiž vymezena a zaručena právními předpisy Unie, zatímco rozsah odškodnění je upraven především vnitrostátním právem (výše uvedené rozsudky Carvalho Ferreira Santos, bod 31 a citovaná judikatura, jakož i Ambrósio Lavrador a Olival Ferreira Bonifácio, bod 25).
- 29 V tomto ohledu již Soudní dvůr judikoval, že z cíle a znění první, druhé i třetí směrnice vyplývá, že neusilují o harmonizaci režimů občanskoprávní odpovědnosti členských států a že za současného stavu unijního práva si mohou členské státy stanovit režim občanskoprávní odpovědnosti použitelný na nehody způsobené provozem vozidel (výše uvedené rozsudky Carvalho Ferreira Santos, bod 32 a citovaná judikatura, jakož i Ambrósio Lavrador a Olival Ferreira Bonifácio, bod 26).
- 30 Členské státy jsou nicméně povinny zaručit, že občanskoprávní odpovědnost z provozu motorových vozidel použitelná podle jejich vnitrostátního práva bude kryta pojištěním v souladu s ustanoveními uvedených tří směrnic (výše uvedené rozsudky Mendes Ferreira a Delgado Correia Ferreira, bod 29, Farrell, bod 33, Carvalho Ferreira Santos, bod 34, jakož i Ambrósio Lavrador a Olival Ferreira Bonifácio, bod 27).
- 31 Z judikatury Soudního dvora rovněž vyplývá, že členské státy musejí své pravomoci v této oblasti vykonávat v souladu s unijním právem a že vnitrostátní předpisy upravující odškodnění za nehody, které vyplývají z provozu vozidel, nemohou první, druhou a třetí směrnicí zbavit jejich užitečného účinku (výše uvedený rozsudek Ambrósio Lavrador a Olival Ferreira Bonifácio, bod 28).
- 32 Jak Soudní dvůr upřesnil, uvedené směrnice by byly zbaveny takového účinku, kdyby vnitrostátní právní úprava, definovaná na základě obecných a abstraktních kritérií, pouze na základě podílu poškozeného na vzniku škody buď odmítla poškozenému právo na poskytnutí náhrady škody z povinného pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel, nebo takové právo nepřiměřeně omezila. Toto právo tedy lze omezit pouze za výjimečných okolností a na základě individuálního posouzení (viz výše uvedený rozsudek Ambrósio Lavrador a Olival Ferreira Bonifácio, bod 29).

- 33 Soudní dvůr tak dospěl k závěru, že čl. 2 odst. 1 druhé směrnice a článek 1 třetí směrnice brání vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje odmítnutí či nepřiměřené omezení nároku spolujezdce na náhradu škody z povinného pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel pouze z důvodu, že tento spolujezdec měl podíl na vzniku škody, kterou utrpěl (v tomto smyslu viz výše uvedené rozsudky Candolin a další, bod 35, a Farrell, bod 35).
- 34 Je však třeba uvést, že ve věci v původním řízení je – na rozdíl od okolností, jež nastaly ve věcech, ve kterých byly vydány výše uvedené rozsudky Candolin a další, jakož i Farrell – právo na náhradu škody poskytnutou poškozeným v rámci dopravní nehody dotčeno z důvodu nikoli omezení pojistného krytí občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel ustanoveními v oblasti pojištění, nýbrž stejně jako ve věcech, ve kterých byly vydány výše uvedené rozsudky Carvalho Ferreira Santos, jakož i Ambrósio Lavrador a Olival Ferreira Bonifácio, na základě vnitrostátního režimu občanskoprávní odpovědnosti za škodu v oblasti nehod způsobených provozem motorových vozidel.
- 35 Účelem vnitrostátní právní úpravy dotčené v původním řízení je totiž jen určení práva poškozeného na náhradu škody na základě občanskoprávní odpovědnosti pojištěného, jakož i případného rozsahu tohoto práva. Není však koncipována tak, že by omezovala pojistné krytí občanskoprávní odpovědnosti, která by se prokázala u pojištěného.
- 36 Z předkládacího rozhodnutí mimoto vyplývá, že články 503 a 504 portugalského občanského zákoníku stanoví objektivní odpovědnost v případě dopravní nehody, avšak s tím, že bez dotčení článku 570 tohoto zákoníku je odpovědnost za škodlivý následek stanovená v čl. 503 odst. 1 uvedeného zákoníku v souladu s jeho článkem 505 vyloučena jen tehdy, když lze nehodu přičíst poškozenému nebo třetí osobě, anebo pokud k ní došlo v důsledku vyšší moci. Článek 570 odst. 1 portugalského občanského zákoníku upřesňuje, že pokud zavinění poškozeného přispělo ke vzniku či ke zvýšení škody, pak v závislosti na posouzení stupně závažnosti tohoto zavinění a důsledků, které z toho vyplývají, provedeném příslušným soudem, nemusí být uvedené osobě náhrada škody přiznána vůbec nebo jí může být přiznána jen zčásti (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Ambrósio Lavrador a Olival Ferreira Bonifácio, bod 32).
- 37 Na rozdíl od právního kontextu ve věcech, v nichž byly vydány výše uvedené rozsudky Candolin a další, jakož i Farrell, tedy uvedené vnitrostátní právní předpisy nemají za následek, že by bylo v případě, že poškozený při dopravní nehodě – v projednávaném případě spolujezdec ve vozidle, které se dopravní nehody účastnilo – měl podíl na vzniku škody, která mu byla způsobena, automaticky vyloučeno nebo nepřiměřeným způsobem omezeno jeho právo na náhradu škody z povinného pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel řidiče vozidla, které se nehody účastnilo (viz výše uvedené rozsudky Carvalho Ferreira Santos, bod 43, jakož i Ambrósio Lavrador a Olival Ferreira Bonifácio, bod 34).
- 38 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba konstatovat, že vnitrostátními právními předpisy, o něž jde ve věci v původním řízení, není dotčena záruka upravená unijním právem, že občanskoprávní odpovědnost z provozu motorových vozidel, určená na základě použitelného vnitrostátního práva, je kryta pojištěním v souladu s první, druhou i třetí směrnicí (viz výše uvedené rozsudky Carvalho Ferreira Santos, bod 44, jakož i Ambrósio Lavrador a Olival Ferreira Bonifácio, bod 34).
- 39 Z uvedeného vyplývá, že na položenou otázku je třeba odpovědět tak, že za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, musí být čl. 3 odst. 1 první směrnice, čl. 2 odst. 1 druhé směrnice a článek 1 třetí směrnice vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která v případě srážky dvou motorových vozidel, v jejímž důsledku utrpěl spolujezdec cestující v jednom z těchto vozidel škodu na zdraví, aniž zavinění této nehody mohlo být přičítáno řidičům těchto vozidel, umožňuje omezit nebo vyloučit občanskoprávní odpovědnost pojištěných osob.

K nákladům řízení

- 40 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Za takových okolností, jaké nastaly ve věci v původním řízení, musí být čl. 3 odst. 1 směrnice Rady 72/166/EHS ze dne 24. dubna 1972 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontroly povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění, čl. 2 odst. 1 druhé směrnice Rady 84/5/EHS ze dne 30. prosince 1983 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a článek 1 třetí směrnice Rady 90/232/EHS ze dne 14. května 1990 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která v případě srážky dvou motorových vozidel, v jejímž důsledku utrpěl spolujezdec cestující v jednom z těchto vozidel škodu na zdraví, aniž zavinění této nehody mohlo být přičítáno řidičům těchto vozidel, umožňuje omezit nebo vyloučit občanskoprávní odpovědnost pojištěných osob.

Podpisy.